

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul IV nr.48

Decembrie 2001

Cuprins

<i>Tendințe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna decembrie 2001	2
<i>Evoluția producției</i>	- Trend descendent al producției industriale.....	3
<i>Stocuri</i>	- Evoluție nefavorabilă a stocurilor.....	6
<i>Factori care limitează producția</i>	- Blocajul financiar continuă să împiedice buna desfășurare a procesului de producție	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Tendință descendentă a forței de muncă angajate în industrie	8
<i>Prețuri</i>	- Evoluție ascendentă a prețurilor	9
<i>Investiții</i>	- Încetinire de ritm pentru procesul investițional.....	10
<i>Profitabilitate</i>	- Semnale pozitive privind profitabilitatea	11
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale.....</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

*Tendințe
generale*

Evoluțiile principalilor indicatori în luna decembrie 2001

Pentru ultima lună a anului 2001, opiniile exprimate de conducătorii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură în legătură cu evoluția principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții evidențiază o tendință mai puțin optimistă comparativ cu ultimele luni.

Pentru prima dată în ultimii doi ani estimările privind evoluția producției indică încadrarea acesteia pe un trend negativ. Aproximativ 30 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că volumul producției se va menține la nivelul lunii anterioare și încă pe atâția că va avea o evoluție descendentă (comparativ cu peste 52 la sută și respectiv 17 la sută, în luna precedentă), în timp ce un procentaj de circa 29 la sută anticipează că aceasta se va încadra pe un trend ascendent. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție în luna decembrie este estimat a se situa în jurul nivelului de 70 la sută.

Procentajul celor care apreciază că pe ansamblul sectorului de producție industrială vor crește stocurile de produse finite (circa 23 la sută) s-a dublat față de luna precedentă, depășindu-l ușor pe cel al respondenților care estimează că absorbția stocurilor de produse finite va continua (circa 20 la sută). Stocurile de materii prime se situează în majoritatea ramurilor la un nivel satisfăcător (conform opiniilor exprimate de 73 la sută dintre participanții la sondaj), dar există în continuare sectoare unde problemele de aprovizionare continuă să îngreuneze buna desfășurare a procesului de producție.

Managerii întreprinderilor din eșantion consideră că principalele cauze ale limitării creșterii economice sunt blocajul financiar, reducerea cererii pentru unele produse, nivelul dobânzilor bancare, lipsa materiilor prime și evoluția cursului monedei naționale.

Cu toate că în privința evoluției numărului de personal din sectorul industrial și activitatea de construcții predominantă pare a fi tendința de relativă stabilitate a nivelului de utilizare a forței de muncă (evidențiată de opiniile a circa 75 la sută dintre respondenți), diferența între procentul celor care estimează o evoluție descendentă a forței de muncă angajate și al celor care preconizează o evoluție ascendentă este în această lună de peste 16 puncte procentuale, indicând menținerea indicatorului pe același trend descendent care i-a caracterizat evoluția pe parcursul întregului an.

Similar lunii precedente, procentajul agenților economici care anticipează o evoluție stabilă a prețurilor însumează circa 64 la sută. Situându-se la un nivel superior celui preconizat pentru luna noiembrie, expectațiile inflaționiste sunt în continuare prezente în opiniile exprimate de participanții la sondaj: circa 32 la sută dintre participanții la sondaj (față de circa 28 la sută în luna anterioară) apreciază că în luna decembrie prețurile vor avea o evoluție ascendentă.

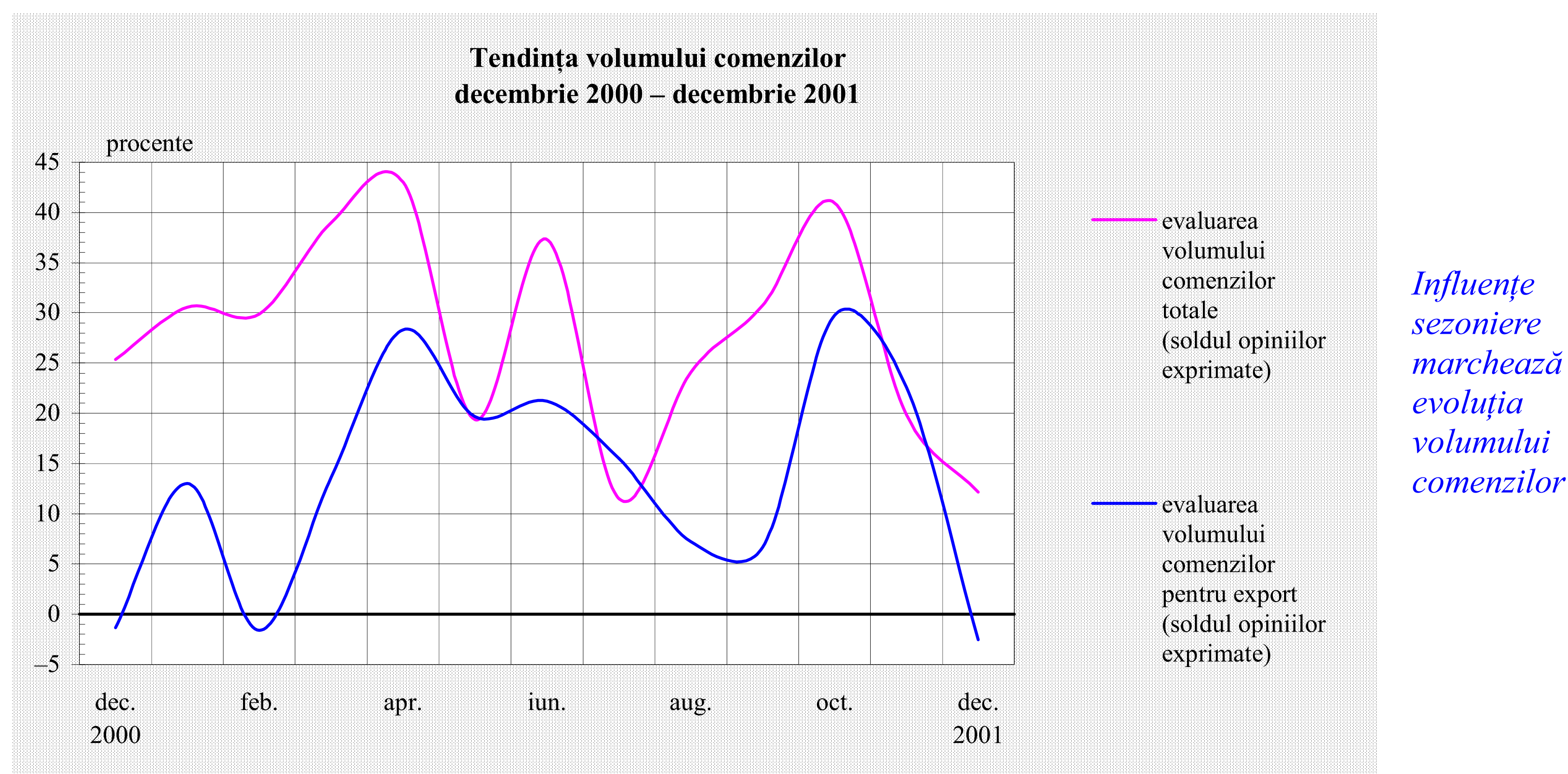
Atât în ceea ce privește volumul investițiilor, cât și nivelul ratei profitabilității estimările sunt favorabile unei evoluții pozitive a acestora. Majoritatea celor chestionați preconizează menținerea la un nivel nemodificat a volumului de investiții și a ratei profitabilității față de luna noiembrie, în timp ce circa 29 și, respectiv, 20 la sută dintre participanți anticipează un trend ascendent al acestor indicatori.

Trend descendent al producției industriale

În proporție de 24 la sută (față de aproape 30 la sută în luna precedentă), agenții economici a căror activitate se desfășoară în sectorul industrial și cel de construcții estimează creșterea portofoliului de comenzi, circa 62 la sută anticipează menținerea acestuia în limite normale, în timp ce opiniile nefavorabile reprezintă aproape 12 la sută. Ultima lună a anului (redușă ca timp efectiv de lucru ca urmare a zilelor libere acordate cu ocazia sărbătorilor de iarnă) va fi marcată de o reducere a volumului de comenzi pentru export și a producției realizate.

Evoluții	Nov. 2001	Dec. 2001
Producția	↗	↘
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↘
Gradul de utilizare a capacităților de producție	70,3%	70,0%

Sectoarele în care se anticipează o creștere a volumului comenzilor sunt următoarele: industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului, industria chimică, industria de prelucrare a lemnului, industria mijloacelor de transport și industria de mașini și echipamente.

Încetinirea ritmului activității economice și reducerea portofoliului de comenzi este anticipată mai ales de către agenții economici din industria extractivă, industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a lemnului, activitatea de construcții, precum și de către o parte a celor care activează în industria de mașini și echipamente, industria textilă și industria alimentară (unde predomină totuși opiniile favorabile unei evoluții ascendente a volumului de comenzi).

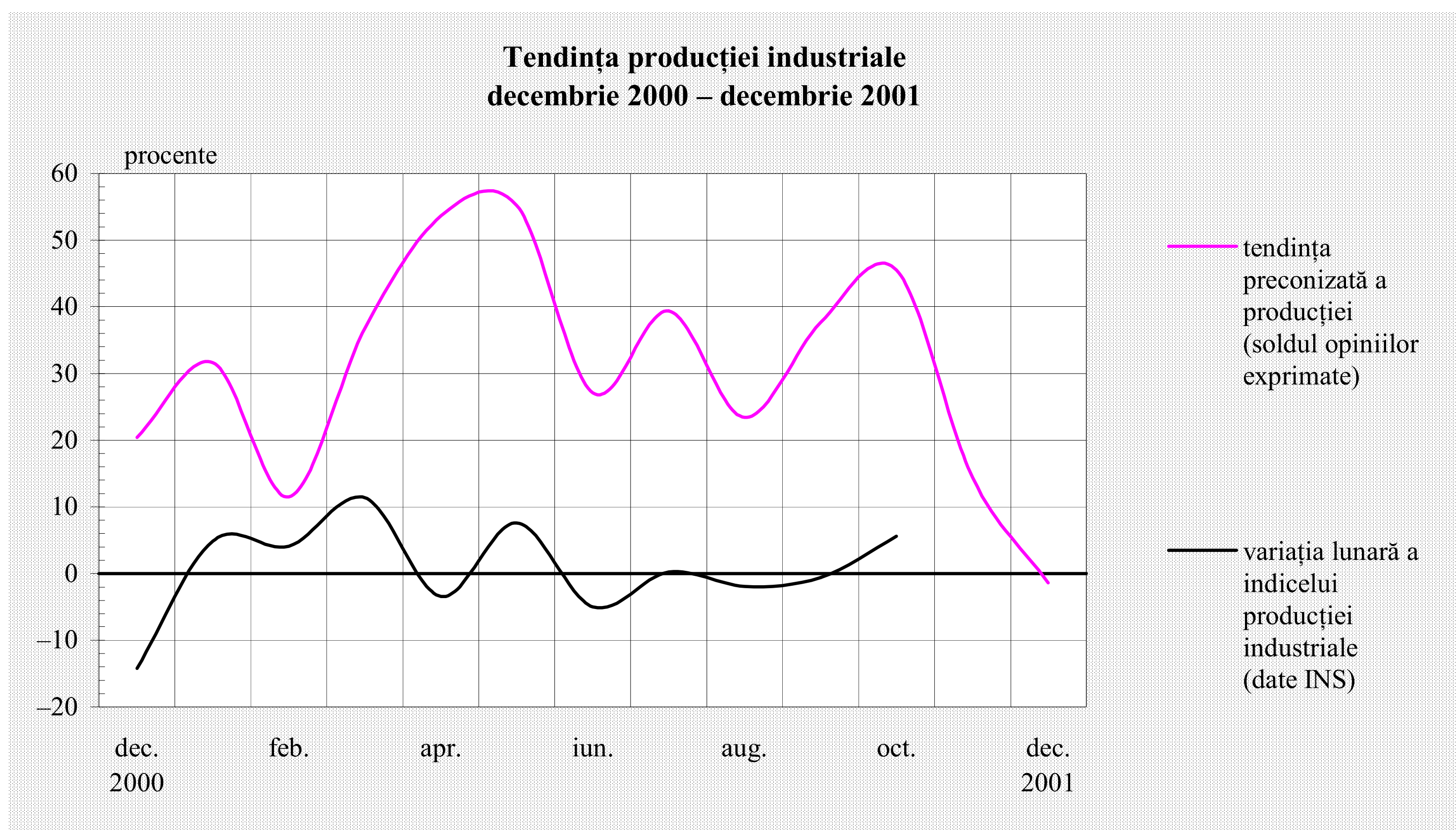
În ceea ce privește evoluția comenzilor pentru export, pentru a doua oară în acest an estimările indică un trend negativ. Procentajul răspunsurilor care indică reducerea cererii pentru export îl depășește pe cel al opiniilor favorabile cu 2,5 puncte procentuale.

Restrângerea portofoliului de comenzi pentru export este semnalată de circa 21 la sută dintre respondenți (față de un procentaj de 10 la sută în luna noiembrie și numai 5 la sută în luna octombrie). Astfel de aprecieri au fost făcute îndeosebi de către agenții economici din metalurgie și industria de prelucrare a lemnului, dar și de o parte a celor din industria chimică, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport.

Agenții economici care apreciază că vor avea de onorat pentru produsele lor o cerere externă majorată reprezintă aproximativ 18 la sută dintre participanții la sondaj (cu 14 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă) și sunt localizați în industria textilă, industria mijloacelor de transport, industria chimică, industria alimentară, industria de mașini și echipamente și industria materialelor de construcții.

Influențele sezoniere se vor face puternic simțite în evoluția producției iar perspectivele nu sunt optimiste. În ultimii doi ani, este pentru prima dată când opiniile favorabile unei evoluții ascendente a producției sunt devansate de către cele nefavorabile, plasând indicatorul pe un trend negativ. Circa 30 la sută dintre participanții la sondaj (cu 13 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă) estimează o evoluție descendentă a producției și tot atâția anticipează stabilizarea cererii și menținerea producției la nivelul lunii anterioare în sectoarele pe care le reprezintă. Creșteri ale producției sunt așteptate de către aproape 29 la sută dintre respondenți.

*Trend negativ
al producției
industriale*

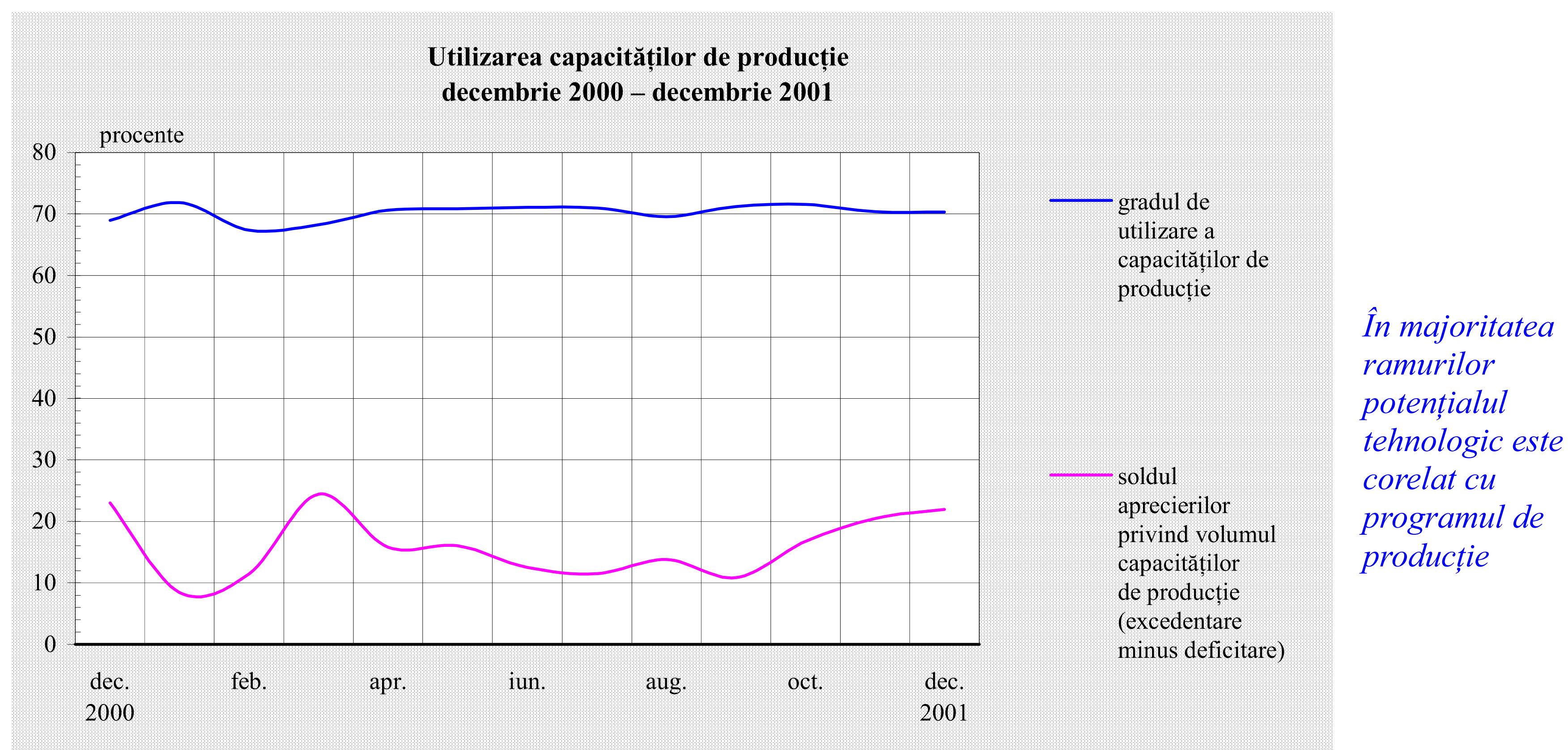

Tendințe nefavorabile în evoluția producției sunt anticipate de agenții economici din industria extractivă, industria textilă, industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente, industria mijloacelor de transport, industria de prelucrare a lemnului și din activitatea de construcții.

Rezultate peste media pe industrie sunt așteptate de majoritatea agenților economici care activează în industria alimentară, chimie și fibre sintetice și artificiale, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, precum și de o parte a celor din industria chimică și sectorul de prelucrare a petrolului. .

Gradul de utilizare a capacităților de producție pentru luna decembrie se va menține în jurul nivelului de 70 la sută.

Cu excepția industriei mijloacelor de transport, industriei alimentare, industriei materialelor de construcții și industriei de mașini și echipamente, unde gradul de utilizare a capacităților de producție variază între 50-65 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a mijloacelor productive se situează în apropierea mediei pe industrie.

Circa 76 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că există o bună corelare între programul de producție și potențialul tehnologic aflat în exploatare. Operatorii economici semnalează existența unor capacități de producție excedentare, utilizate sub potențialul de exploatare, în industria alimentară, industria mijloacelor de transport, metalurgie, industria de mașini și echipamente și activitatea de construcții.

Stocuri

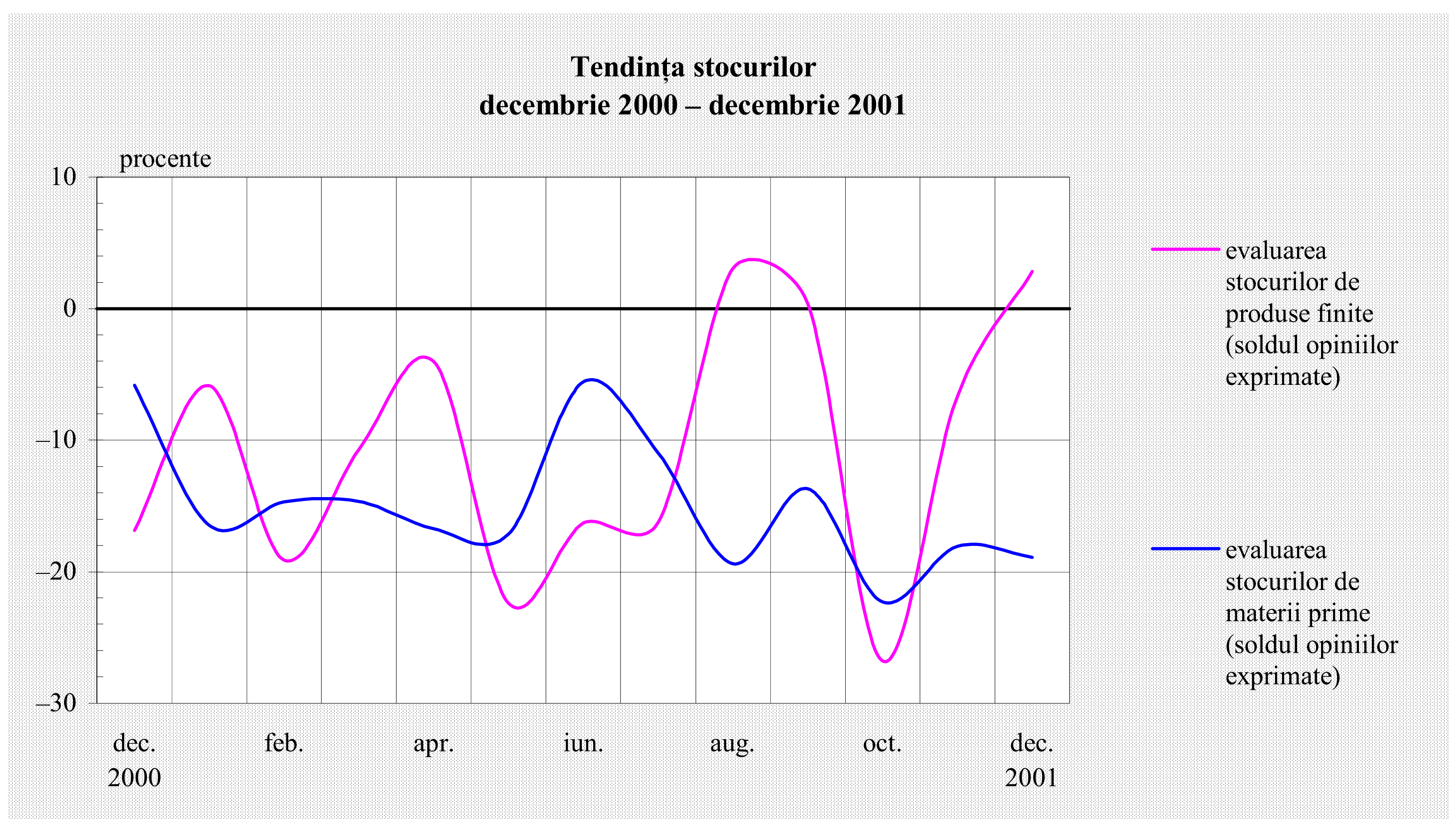
Evoluție nefavorabilă a stocurilor

Produsele finite rămase în stoc la producători înregistrează pentru a treia oară în acest an o tendință ascendentă. Această evoluție este evidențiată de răspunsurile celor peste 23 la sută dintre participanții la sondaj (față de 11 la sută în luna precedentă), care apreciază că nu vor reuși să identifice piețe de desfacere pentru produsele realizate. Principalele sectoarele unde, în condițiile reducerii cererii, sporul de producție va conduce la majorarea stocurilor sunt: sectorul de prelucrare a petrolului, industria materialelor de construcții, metalurgia și industria de mașini și echipamente.

Peste 20 la sută dintre agenții economici apreciază că există cerere pentru produsele pe care le realizează și că stocurile de produse finite vor avea o evoluție descendentă. Absorbția stocurilor de producție va fi și în această lună un fenomen prezent în industria alimentară, industria mijloacelor de transport, industria de prelucrare a lemnului și o parte a industriei chimice și ușoare.

Evoluții	Nov. 2001	Dec. 2001
Stocurile de produse finite	↗	↗
Stocurile de materii prime	↘	↘

Procentajul celor care apreciază că au suficiente materii prime însumează aproape 73 la sută dintre operatorii economici chestionați (comparativ cu 77 la sută în luna precedentă). Producătorii din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, metalurgie și industria mijloacelor de transport (în total 22 la sută dintre participanții la sondaj) consideră că lipsa materiilor prime continuă să constituie unul dintre principalii factori care afectează buna desfășurare a procesului de producție.

Evoluție nefavorabilă a stocurilor

Blocajul financiar continuă să împiedice buna desfășurare a procesului de producție

Prezent în toate sectoarele de activitate, în condițiile persistenței arieratelor din economie și favorizat și de ritmul lent de restructurare a economiei reale, blocajul financiar este perceput drept principalul factor care împiedică buna desfășurare a procesului de producție de către cei mai mulți dintre participanții la sondaj (aproape 48 la sută). Problemele de solvabilitate sunt semnalate în aprecierile unui procentaj variind între 64 și 84 la sută dintre agenții economici din următoarele ramuri: edituri, poligrafie, producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, industria chimică, metalurgie, industria de mașini și echipamente și activitatea de construcții.

Pentru a treia lună consecutiv, locul secund în ierarhia factorilor nominalizați pentru influența nefavorabilă asupra procesului de producție este deținut de lipsa cererii. În luna decembrie, acest aspect este semnalat de circa 35 la sută dintre participanții la sondaj, localizați în sectorul de prelucrare a petrolului, industria alimentară, industria textilă, industria materialelor de construcții, industria mijloacelor de transport, industria chimică și în activitatea de construcții.

Circa 29 la sută dintre participanții la sondaj consideră că accesul la creditele bancare, care i-ar putea sprijini în relansarea activității prin furnizarea lichidităților sau a resurselor financiare necesare pentru investiții, este limitat ca urmare a nivelului ridicat al dobânzilor active practicate de bănci în relațiile cu clienții nebancari. Astfel de aprecieri au fost făcute, în principal, de agenții economici din industria alimentară, industria ușoară, industria chimică, industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și din activitatea de construcții.

Un procentaj de circa 22 la sută dintre agenții economici consideră că lipsa materiilor prime afectează activitatea de producție îndeosebi în sectorul de prelucrare a petrolului, metalurgie, industria de mașini și echipamente, edituri, poligrafie, industria textilă, industria de prelucrare a lemnului și activitatea de construcții.

Deprecierea monedei naționale generează dificultăți în desfășurarea activității productive, conform opiniei exprimate de circa 18 la sută dintre participanții la sondaj. Influența nefavorabilă a creșterii cursului leu/dolar pare a fi mai puțin resimțită (între 6 – 20 la sută dintre cei chestionați) în ramuri cum sunt: industria extractivă, industria chimică, industria materialelor de construcții și industria mijloacelor de transport. Cu excepția acestor ramuri, deprecierea leului este nominalizată pentru influența sa nefavorabilă în toate sectoarele de activitate, în proporții cuprinse între 30 și 80 la sută, în funcție de dependența acestora de importul de materii prime.

Utilizarea forței
de muncă

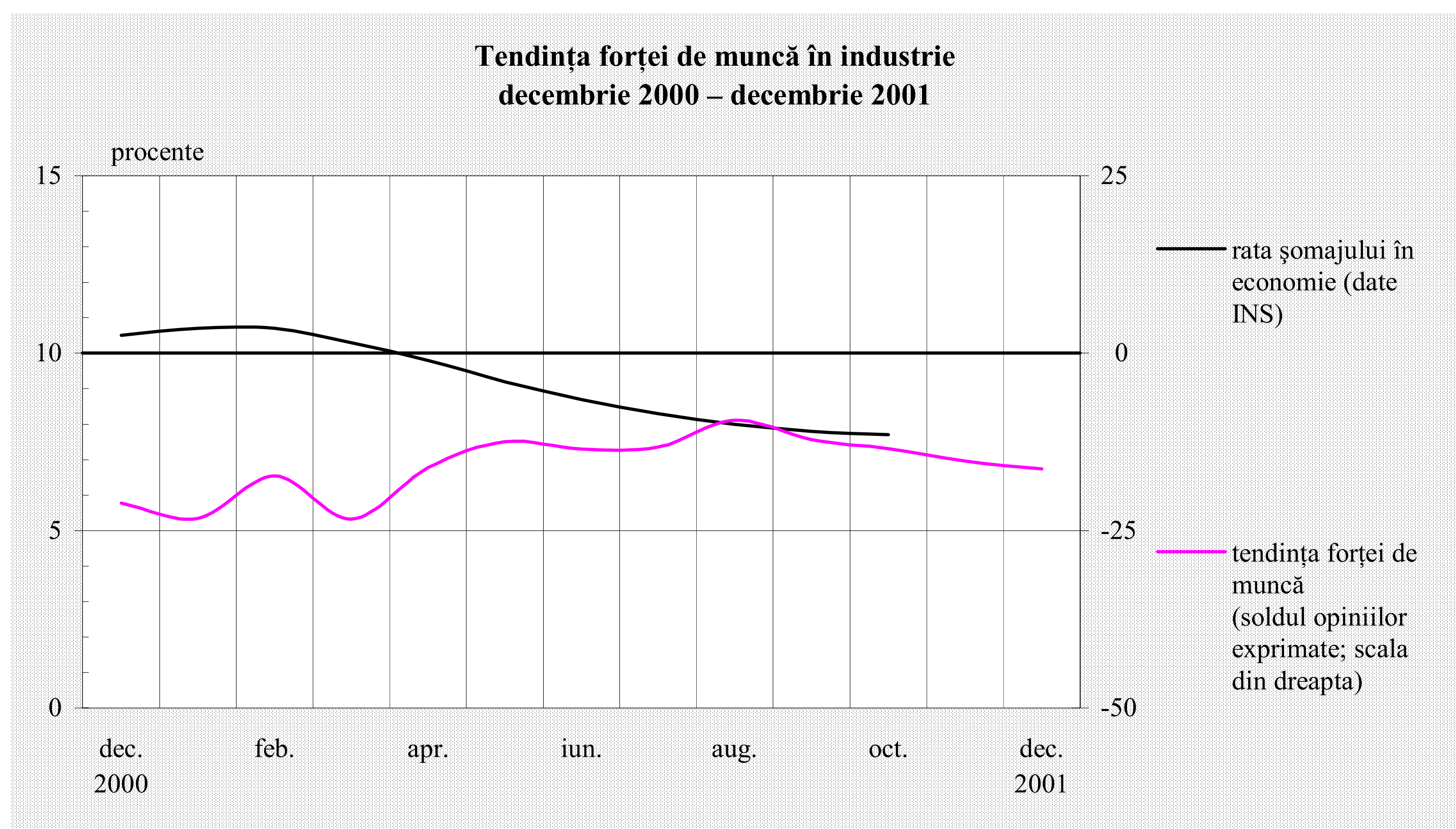
Tendință descendentă a forței de muncă angajate în industrie

Opiniile exprimate privind evoluția numărului de personal angajat în sectorul de producție industrială și activitatea de construcții indică menținerea acestuia pe trendul descendent care i-a caracterizat evoluția pe parcursul întregului an.

Ca urmare a așteptărilor mai puțin optimiste privind evoluția producției, circa 20 la sută dintre respondenți (cu 4 puncte procentuale mai puțin decât în perioada similară a anului precedent) au apreciat că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal. Cele mai afectate de reducerile de personal sunt industria materialelor de construcții, industria de mașini și echipamente, industria textilă, industria de prelucrare a lemnului, prelucrarea petrolului și industria alimentară, ramuri care se regăsesc și printre cele unde se anticipează diminuarea portofoliului de comenzi sau utilizarea sub potențialul productiv a capacităților de producție din dotare.

În majoritatea ramurilor industriale pare să se fi ajuns la un echilibru în ceea ce privește forța de muncă utilizată, 75 la sută dintre participanții la sondaj exprimându-se în sensul menținerii unei relative stabilități a nivelului de utilizare a forței de muncă.

Forța de muncă angajată în industrie își menține trendul descendent

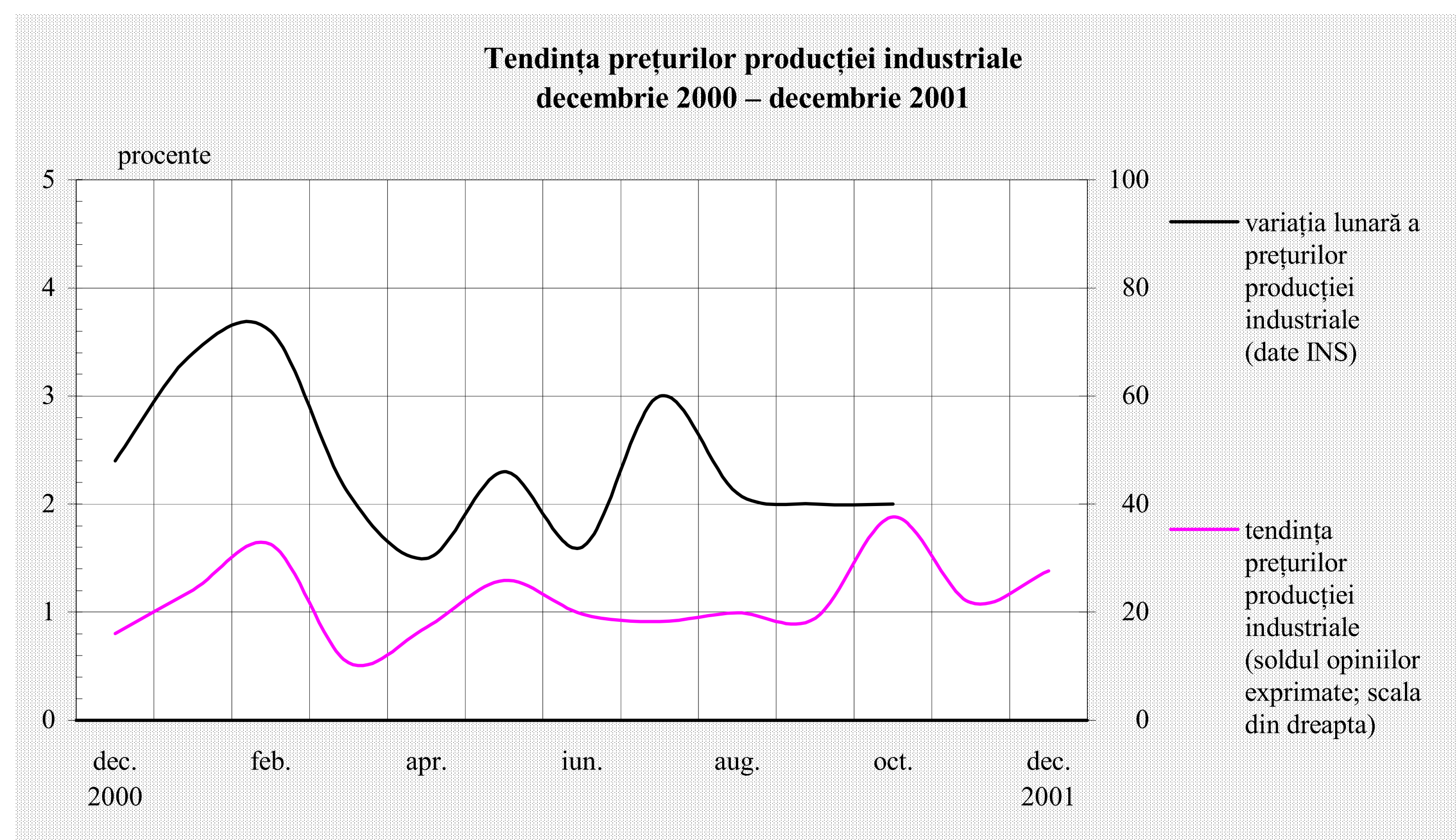

Circa 4 la sută dintre participanții la sondaj anticipează un trend ascendent al forței de muncă. Opiniile aparțin unor agenți economici din industria extractivă, industria alimentară, industria ușoară, industria chimică, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții.

Evoluție ascendentă a prețurilor

Mai accentuată atât față de luna anterioară, cât și față de finele anului precedent (procentajele agenților economici participanți la sondaj care au estimat în aceste perioade majorări ale prețurilor practicate fiind de 28 și respectiv 17 la sută), în luna decembrie presiunea expectațiilor inflaționiste este prezentă în aprecierile a circa 32 la sută dintre respondenți.

Ramuri cum sunt industria extractivă, industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului, industria mijloacelor de transport, industria tipografică, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, precum și activitatea de construcții constituie sectoarele unde, în proporții cuprinse între 30 și 74 la sută, operatorii apreciază că prețurile practicate se vor majora.

*Prețurile de
producție vor
crește*

Circa 4 la sută dintre producători (cu precădere cei din metalurgie, industria de mașini și echipamente, o parte a celor din industria alimentară și, ca urmare a instalării sezonului rece, și de către o parte a celor din activitatea de construcții), estimează că vor opera reduceri ale prețurilor practicate.

În continuare, în cea mai mare parte a sectoarelor de activitate reprezentate de circa 64 la sută dintre agenții economici participanți la sondaj, se estimează că nu vor avea loc, cel puțin pentru moment, modificări esențiale ale prețurilor de desfacere practicate.

Investiții

Încetinire de ritm pentru procesul investițional

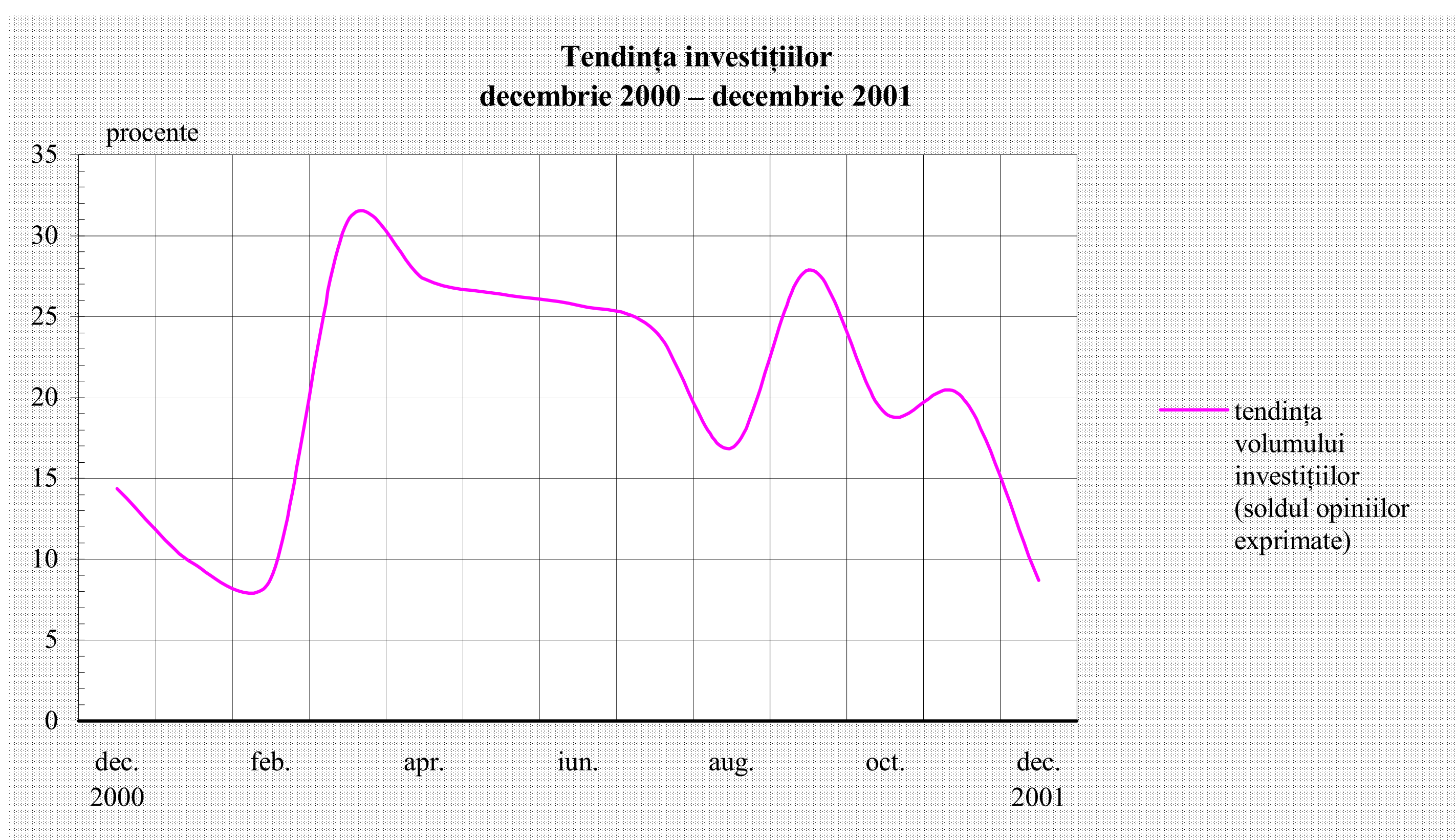
Ultima lună a anului 2001 este marcată și de reducerea activității de investiții. Tendințele pozitive se mențin, dar spre deosebire de lunile anterioare diferența dintre opiniile favorabile și cele nefavorabile s-a redus considerabil, indicând o încetinire de ritm a activității.

Circa 50 la sută dintre respondenți apreciază că în pofida eforturilor de a crea un mediu de afaceri transparent și atrăgător pentru investitori acesta nu va suferi modificări în perioada imediat următoare.

Estimările asupra evoluției activității de investiții evidențiază că procentul celor care anticipează că activitatea de investiții va continua și va avea o evoluție ascendentă față de luna anterioară se situează în apropierea celui din luna precedentă (29 față de 27 la sută în luna noiembrie). Similar perioadei anterioare, cei care au imprimat această tendință, apreciind că procesul investițional dispune de resurse și va avea o evoluție ascendentă, sunt în general agenții economici din ramurile care asigură atât o acoperire corespunzătoare cu comenzi a programului de producție, cât și o bună încărcare a capacităților de producție din dotare: industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a lemnului, industria de mijloace de transport, industria de prelucrare a petrolului, chimie și fibre sintetice și o parte a celor din metalurgie.

Estimări mai puțin optimiste, relevând lipsa de interes pentru investiții (amplificată probabil și de apropierea sărbătorilor de iarnă) se regăsesc în opiniile exprimate de circa 20 la sută dintre participanții la sondaj (față de numai 7 la sută în luna noiembrie). Agenții economici din industria extractivă, industria alimentară, mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria de mașini și echipamente, metalurgie și industria textilă apreciază că procesul investițional va avea o evoluție descendentă comparativ cu perioada anterioară.

Reducere de ritm în activitatea de investiții

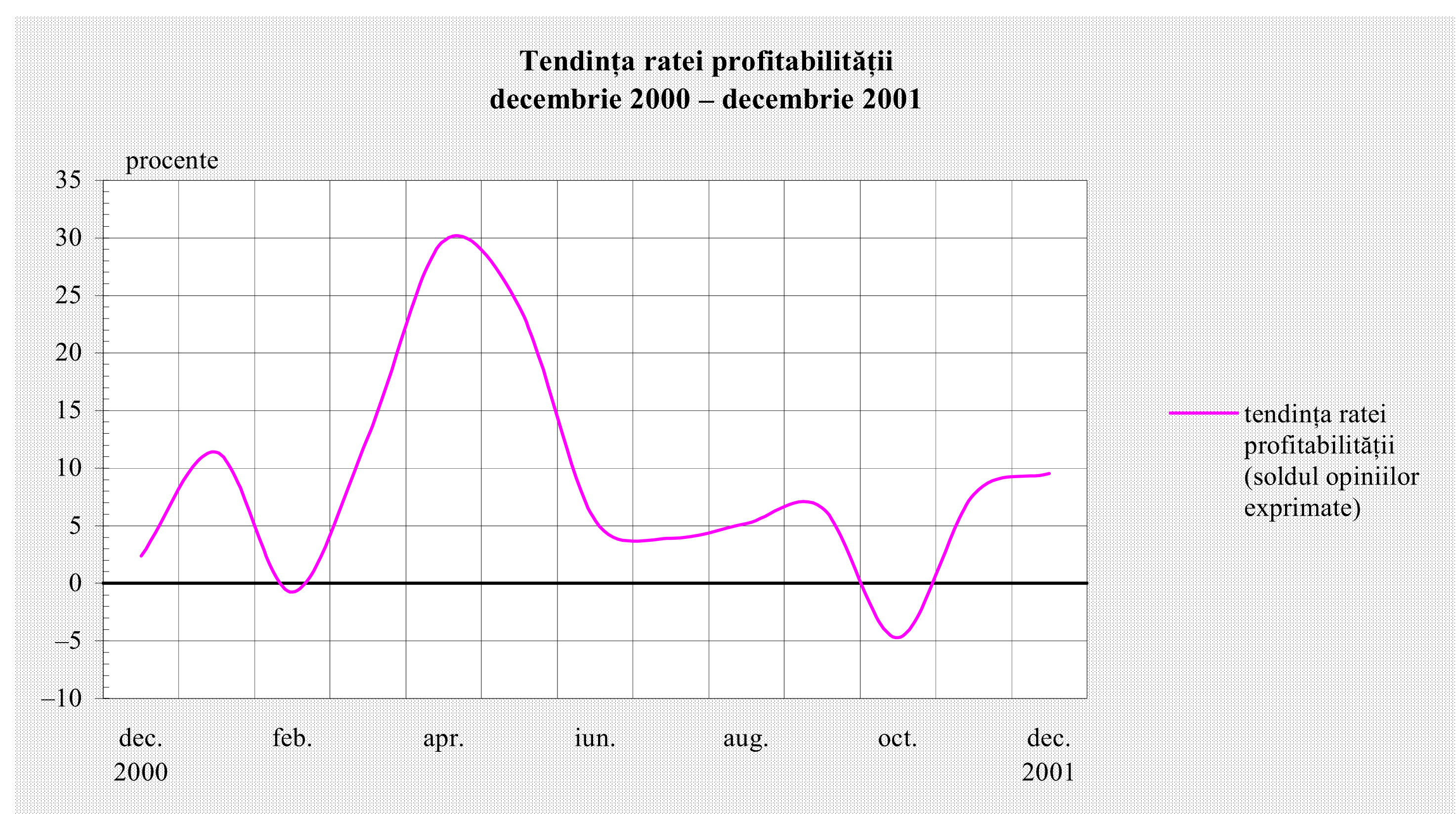

Semnale pozitive privind profitabilitatea

Pentru luna decembrie, aprecierile agenților economici participanți la sondaj privind evoluția profitabilității continuă să fie optimiste, după ușorul recul al acestui indicator înregistrat în urmă cu două luni.

În medie pe industrie, un procent de 20 la sută dintre respondenți, proveniți în principal din industria de mașini și echipamente, industria alimentară, industria ușoară, industria materialelor de construcții, chimie și industria de prelucrare a lemnului anticipează o îmbunătățire a performanțelor, astfel încât activitatea lor să devină mai rentabilă.

Pentru luna în curs, o rată mai redusă a profitabilității este estimată de circa 11 la sută dintre participanții la sondaj (ca și în luna precedentă). Cea mai mare parte a respondenților care se înscriu în această categorie provin din industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou (83 la sută), o parte a celor din industria de mașini și echipamente, industria de prelucrare a lemnului (25 la sută), industria materialelor de construcții (23 la sută), industria alimentară (22 la sută), precum și din activitatea de construcții (11 la sută).

Semnale pozitive în evoluția ratei profitabilității

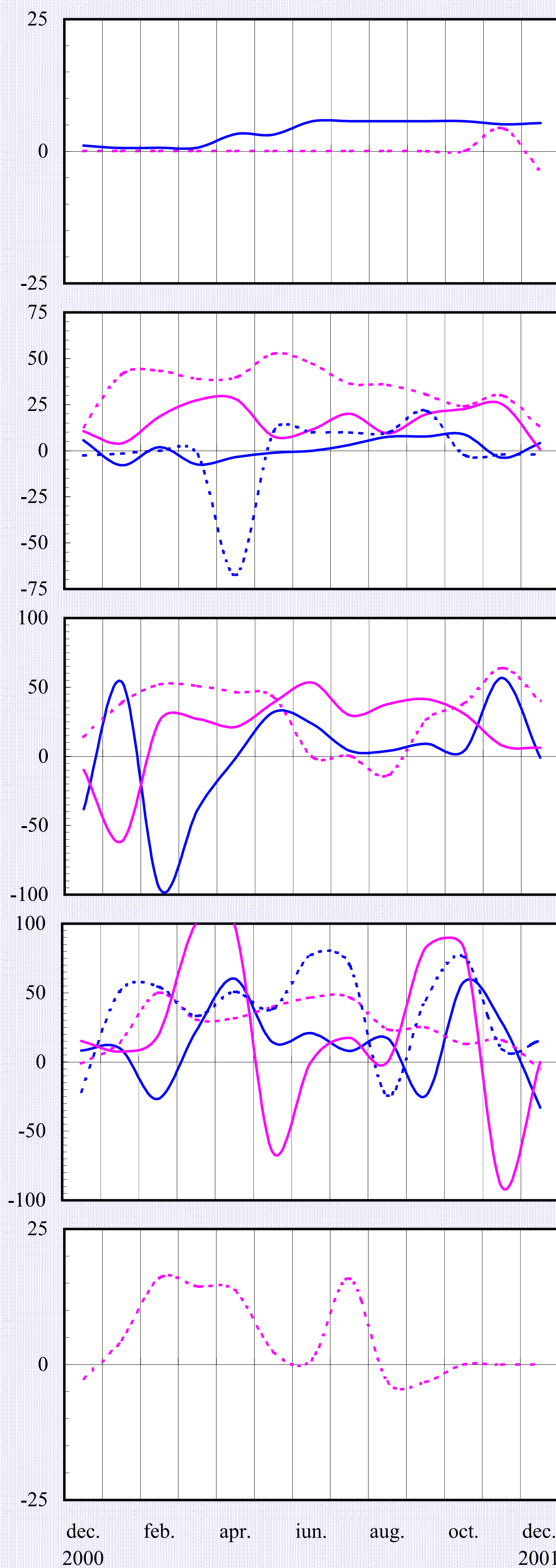
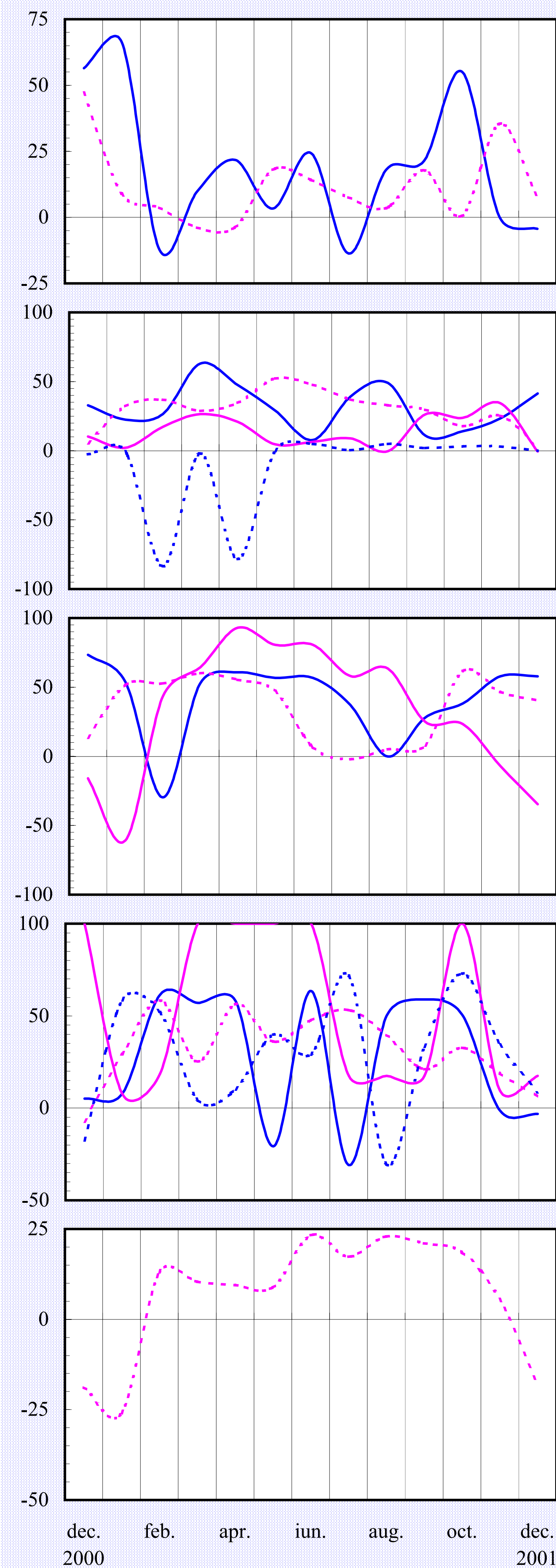
În opinia a circa 65 la sută dintre cei chestionați, finalizarea lucrărilor de modernizare și de rețehnologizare aflate în curs, precum și preocuparea pentru reducerea costurilor de producție vor conduce la menținerea nivelului actual de rentabilitate.

Evaluarea volumului comenzilor totale

Evaluarea volumului comenzilor pentru export

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

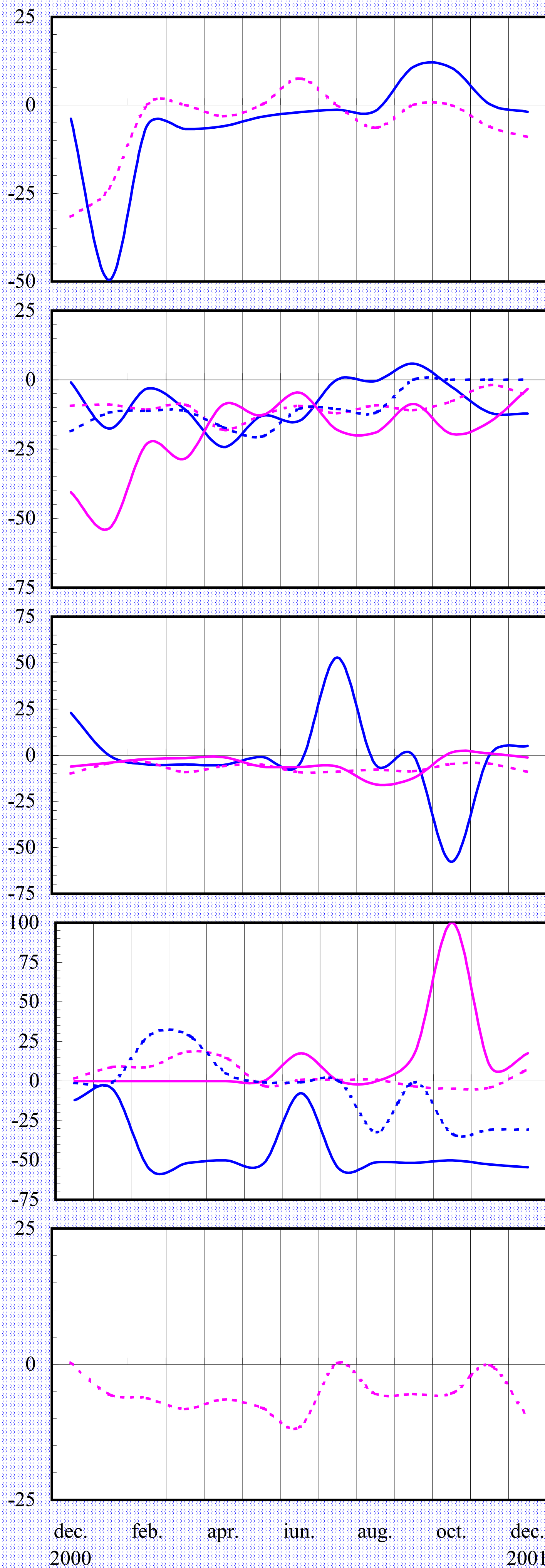

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

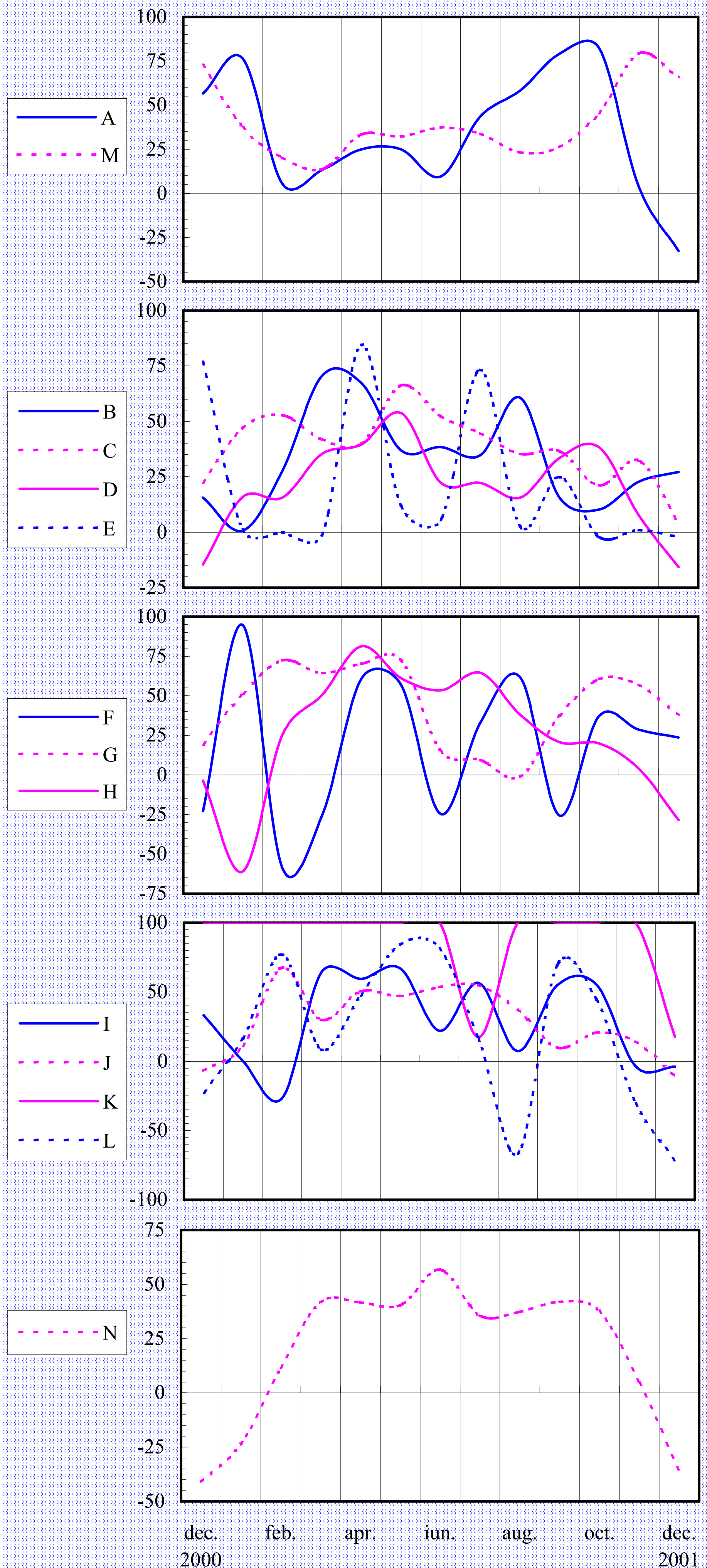
Evaluarea stocurilor de materii prime

Tendința preconizată a producției

(soldul opiniilor exprimate - %)

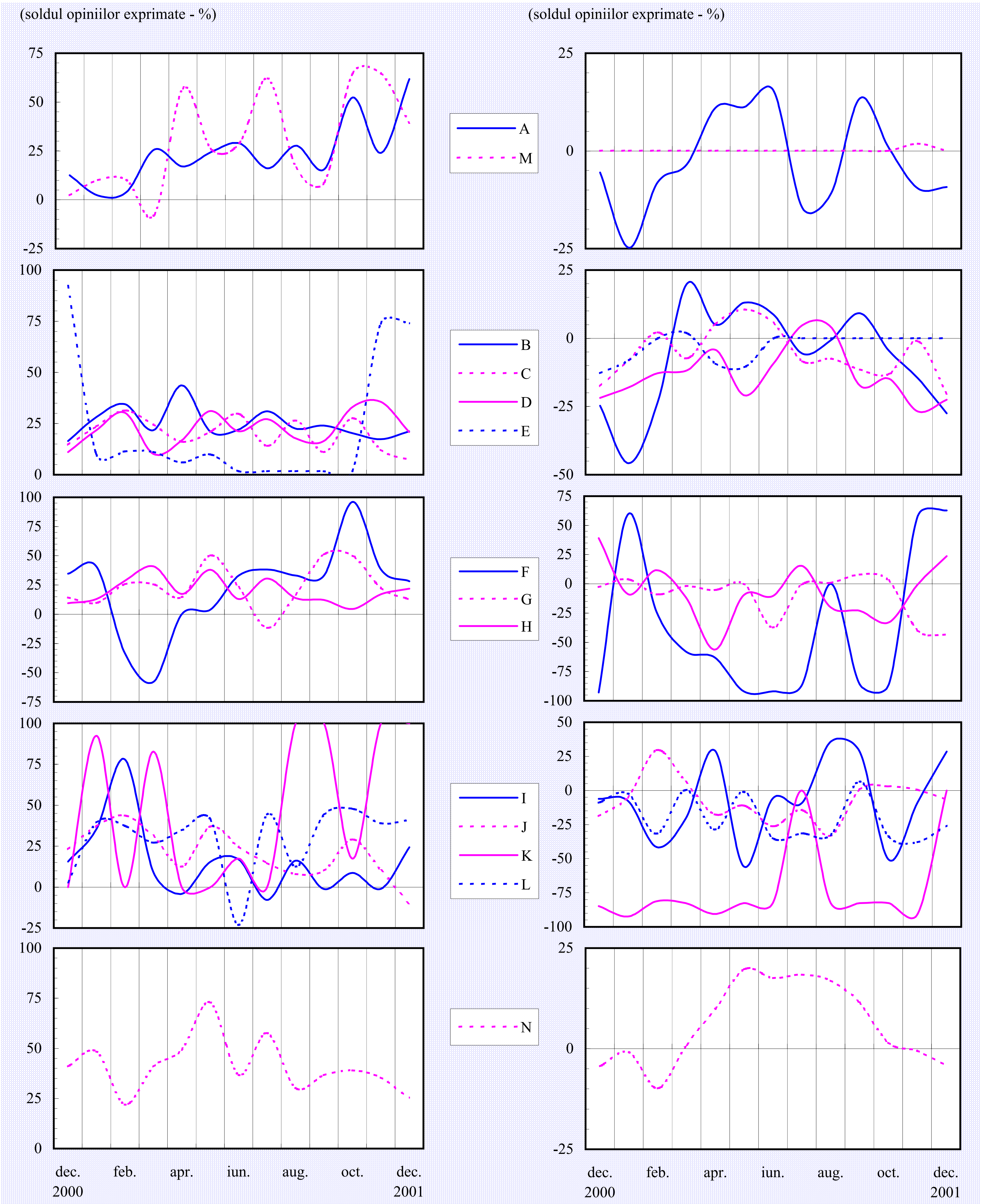
(soldul opiniilor exprimate - %)

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Tendința prețurilor de desfacere

Evaluarea stocurilor de produse finite

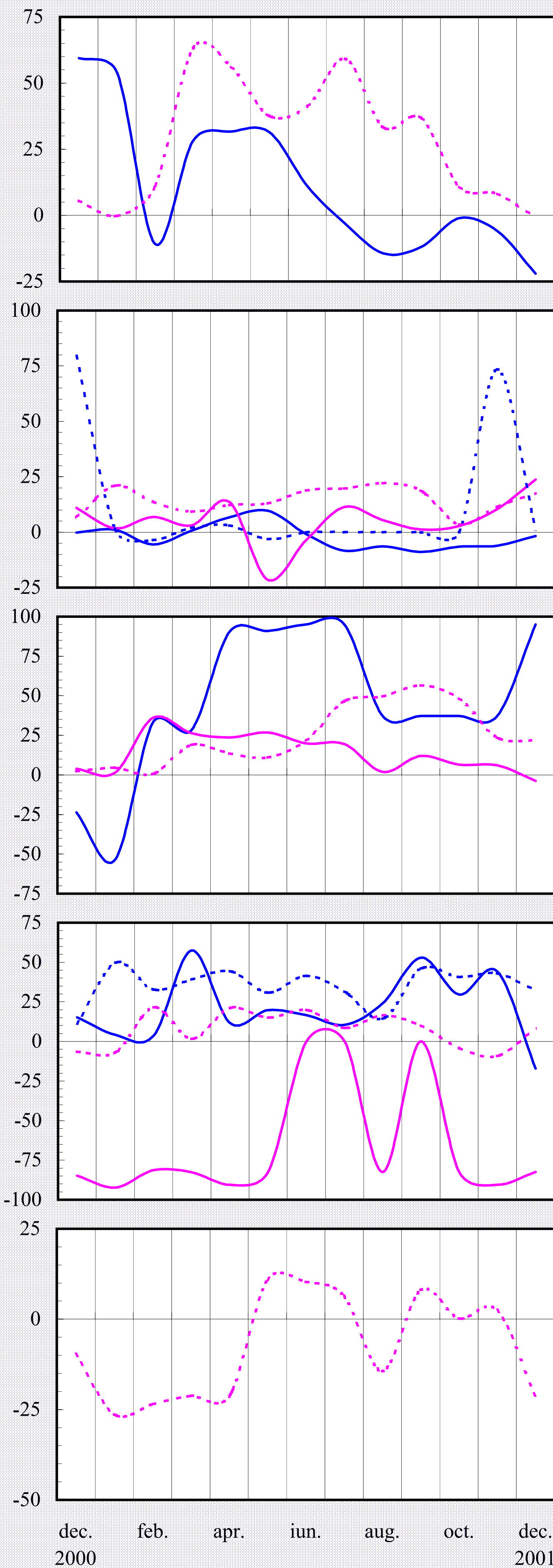

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

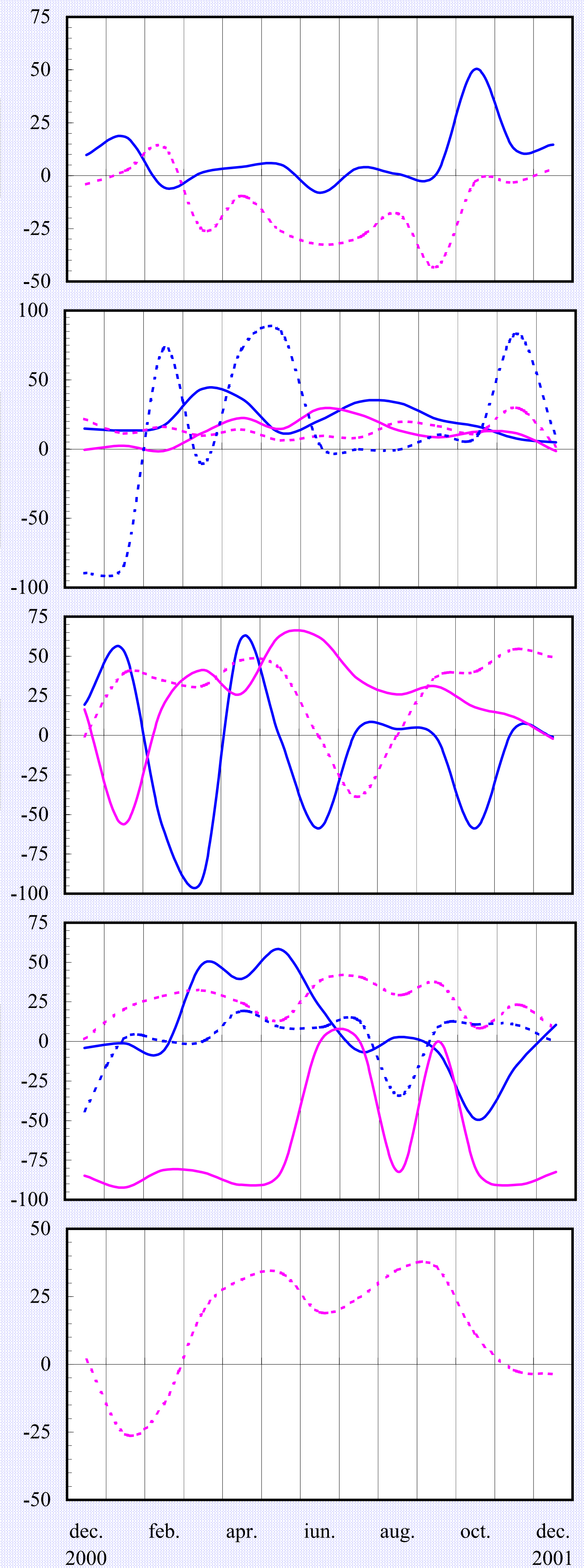
Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

A - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;

B - alimentară și băuturi; produse din tutun;

C - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;

D - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;

E - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;

F - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;

G - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;

H - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;

I - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;

J - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;

K - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;

L - mijloace de transport;

M - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;

N - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 14 decembrie 2001.

Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de

Direcția Studii și Publicații, tel. 01/312.43.75, fax 01/314.97.52.

Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

internet: <http://www.bnro.ro>

ISSN 1453 – 8989